

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1. Lovforslaget har til formål at styrke de sindslidendes retsstilling i forbindelse med frihedsberøvelse og tvangsbehandling m.v. Lovforslaget skal endvidere sikre, at den sindslidende i videst muligt omfang inddrages i og får indflydelse på behandlingen og sine egne forhold i øvrigt.

I forhold til den gældende lov om sindssyge personers hospitalsophold, der er fra 1938, vil lovforslaget bl.a. indebære, at betingelserne for at anvende tvang i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling skærpes og præciseres.

Med henblik på at formindske brugen af tvang mest muligt foreslås det som et grundlæggende princip, at tvang kun anvendes, når alle andre muligheder er udtømt, og at den tvangsansvendelse, der i så fald kommer på tale, begrænses til det absolut nødvendige («det mindste middels princip»).

For at sikre opfyldelsen af dette princip foreslås bl.a., at al tvang skal registreres og indberettes, og der indføres regler om obligatorisk efterprøvelse af fortsat frihedsberøvelse efter faste terminer. Der opstilles endvidere en regel om fast vagt til bæltefikserede patienter.

Til afløsning af den eksisterende tilsynsværgeordning foreslås indført en ordning med patientrådgivere, hvilket vil indebære en styrkelse af den støtte, som patienter, der er undergivet tvang, vil få. Der foreslås oprettet patientråd eller afholdt patientmøder for derved at øge patienternes medindflydelse på egne forhold.

Endvidere foreslås regler om obligatorisk udarbejdelse af behandlingsplan for enhver, der indlægges på psykiatrisk afdeling, og regler om vejledning af patienterne samt regler om *informeret samtykke*, der skal sikre, at patienterne i videst muligt omfang hele tiden er indforstået med den behandling, der foretages.

Endelig indeholder lovforslaget bestemmelser om en helt *ny klageordning*, hvorved der tilsigtes en forbedring af behandlingen af klagesager på dette område.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1068/1986 om tvang i psykiatrien og betænkning nr. 1109/1987, der indeholder en afsluttende udtalelse vedrørende udformningen af en ny lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien.

Justitsministeren fremsatte den 28. oktober 1987 forslag til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Lovforslaget bortfaldt imidlertid i forbindelse med nyvalg til Folketinget i maj 1988. I behandlingen af lovforslaget er optrykt i Folketingstidende 1987/88 (1. samling), Folketingets forhandlinger sp. 2079-2109.

Lovforslaget er en genfremsættelse af det bortfaldne lovforslag, idet der dog er foretaget ændringer i lovforslagets kapitel 10 om behandlingen af klager over tvangsbehandling og fiksering m.v., idet der til afgørelse af disse sager i første instans foreslås oprettet lokale patientklagenævn. Der henvises herved til afsnit 7 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til §§ 35-39.

1.2. I de senere år har der flere gange i Folketinget været rejst spørgsmål om behovet for en revision af sindssygelovgivningen.

Den 25. maj 1982 vedtog Folketinget et forslag til folketingsbeslutning, hvorefter regeringen opfordredes til at undersøge behovet for en revision af lov nr. 118 af 13. april 1938 med senere ændringer om sindssyge personers hospitalsophold (Folketingstidende 1981/82, Folketingets forhandlinger sp. 7345, sp. 8243, tillæg A, sp. 4121, B sp. 1143 og C sp. 547).

Under en forespørgselsdebat den 3. februar 1983 drøftede Folketinget på ny de retssikkerhedsmæssige spørgsmål på det psykiatriske område, og der var i Folketinget bred tilslutning til justitsministerens tilkendegivelse om at ville nedsætte et udvalg med henblik på en revision af sindssygelovgivningen (Folketingstidende 1982/83, Folketingets forhandlinger sp. 5394-5454).

Det nedsatte udvalg har afgivet tre betænkninger.

I november 1983 afgav udvalget sin første delbetænkning, hvori spørgsmålet om registrering af tvangsindlæggelser i Det centrale Kriminalregister behandlede. I kommissoriet var udvalget blevet an-